

LATVIJAS BANKA

PĀREJA NO LATA UZ EIRO - PRAKTISKIE ASPEKTI

Antra Trenko
Latvijas Banka
2013.gada 8. oktobrī
Jelgavā

Šodien runāsim par:

➤ Eiro Latvijā

- kā samainīt skaidru un bezskaidru naudu;
- kas mainīsies norēķinos, izmantojot banku;
- kas jāzina par kredītiem un noguldījumiem;
- vai mainīsies cenas;
- Latvijas eiro monētas

Kas ir eiro un kur lieto eiro?

Eiro lieto

Vairāk nekā 330 milj. iedzīvotāju
Teritorijā ar vienotu un plaši lietojamu
valūtu

Eiro ir līdzvērtīgs USD, GBP un citām pasaules valūtām

Nozīmīga pasaules ārvalstu rezervju valūta
(25% globālo ārvalstu valūtas rezervju eiro)

Pasaules tirdzniecības valūta
(40% globālo tirdzniecības darījumu eiro)

Tiek plaši lietota arī ārpus eiro zonas

Ārpus eiro zonas apgrozībā cirkulē ~25% skaidras naudas eiro, liels
pieprasījums pēc eiro banknotēm Krievijā, Āfrikā, Tuvajos Austrumos,
Šveicē

Latvijas tiesību akti, kas regulē eiro ieviešanu Latvijā

Eiro ieviešanas kārtības likums

- ✓ stājās spēkā 01.03.2013

Nacionālais eiro ieviešanas plāns

- ✓ Apstiprina Ministru kabinets, atrunāti praktiskie eiro ieviešanas pasākumi

Likums par Latvijas Banku

- ✓ atrunā Latvijas Bankas integrāciju Eirosistēmā

Ar 2014.gada 1.janvāri - visi norēķini tikai eiro

Skaidrās naudas nomaiņa no 01.01.2014.:

- ✓ līdz 31.03.2014.- 302 pasta nodaļās
- ✓ līdz 30.06.2014. - visās kredītiestādēs
- ✓ **neierobežoti** – Latvijas Bankā

Bezskaidrā nauda:

- ✓ Ls noguldījumi EUR automātiski
- ✓ iekšzemes un pārrobežu EUR maksājumu cenas vienādas

Preču un pakalpojumu cenu paralēlā atspoguļošana

- ✓ 01.10.2013. - 30.06.2014.

Vienlaicīgās apgrozības periods:

- ✓ 01.01.2014. – 14.01.2014.
- ✓ izņēmums – sabiedriskais transports (maksāt/atlikumu izdot var latos)

Citi aspekti:

- ✓ Gandrīz visos (99%) bankomātos 2014. gada 1. janvāra pirmajās stundās būs iespējams saņemt eiro
- ✓ līgumu nepārtrauktības princips
- ✓ algu, pabalstu, u.c. izmaksa EUR
- ✓ noapaļošana pēc matemātikas principiem

Oficiālais pārejas kurss apstiprināts;
būs spēkā ar 2014.gada 1.janvāri

1 EUR =
0.702804 LVL

Izplatīšanas kanāli: bankomāti (zils); Latvijas Pasts (sarkans); kredītiestāžu filiāles (zaļš)

Naudas izplatīšanas kanāli
3 LB filiāles (Rīgā, Daugavpilī,
Liepājā)
Aptuveni 340 banku filiāles
Aptuveni 1100 bankomāti
302 pasta nodaļas

Dati uz 2013.gada pavasari

Būtiskākais, kas jāzina par bezskaidras naudas jautājumiem

- Bezskaidrā nauda automātiski tiks konvertēta uzreiz 2014.gada 1.janvārī
- Konta numurs nemainās
- Ja ir divi konti vienā bankā – latu un eiro – tad 2 mēnešu laikā privātpersonai ir izvēle, kuru slēgt un pārskaitīt atlikumu

Latu kredītu līgumi nav jāpārslēdz!

Eiro “neatceļ sniegu, inflāciju un darbu”; arī tā ietekme uz cenu pieaugumu ir neliela

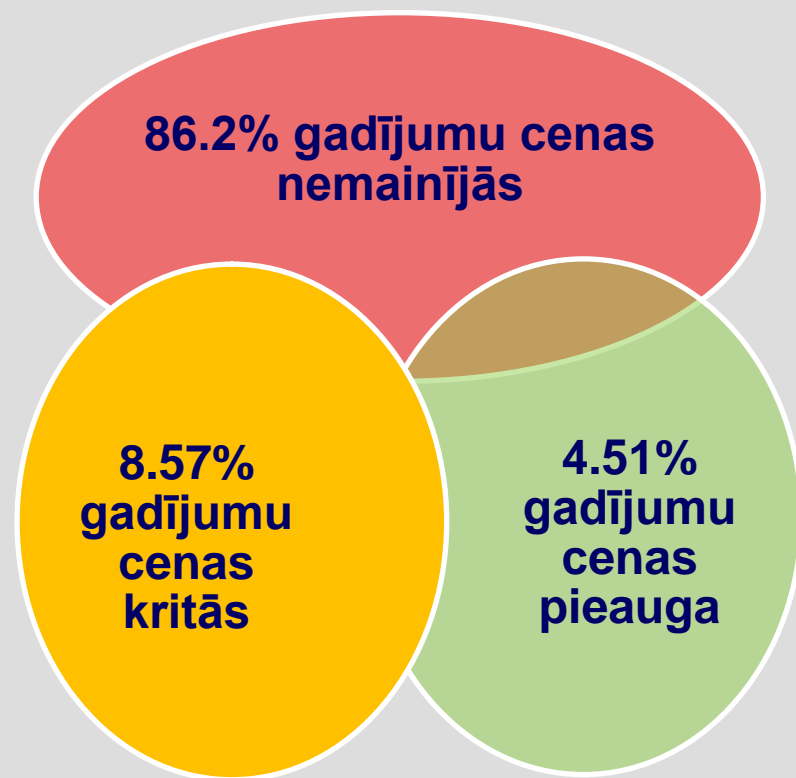
Lai mazinātu nepamatotu cenu kāpumu:

- Kampaņa “Godīgs eiro ieviesējs”
- Cenu monitorings

0,22 Ls = 0,31 €
0,39 Ls = 0,55 €
0,49 Ls = 0,70 €
0,89 Ls = 1,27 €

2013.gada augusta cenu monitoringa rezultāti

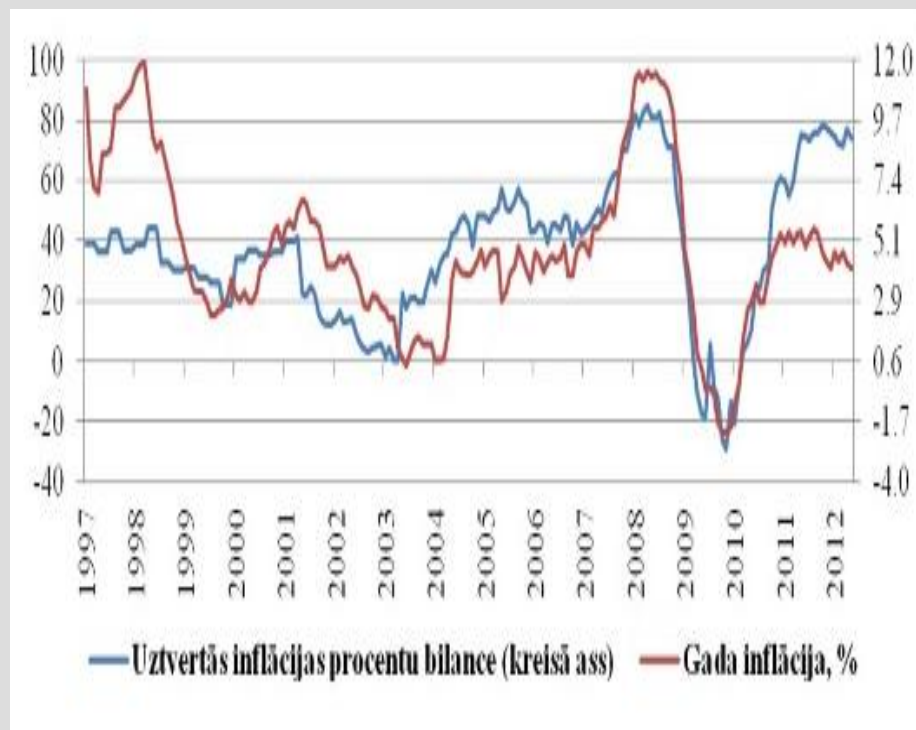

Eiro ieviešanas ietekme uz cenām ir neliela

Eiro ieviešanas ietekme uz inflāciju

	Ietekme uz inflāciju (p. p.)
Igaunija	0.30
Malta	0.20
Slovākija	0.25

Uztvertā un faktiskā inflācija Igaunijā

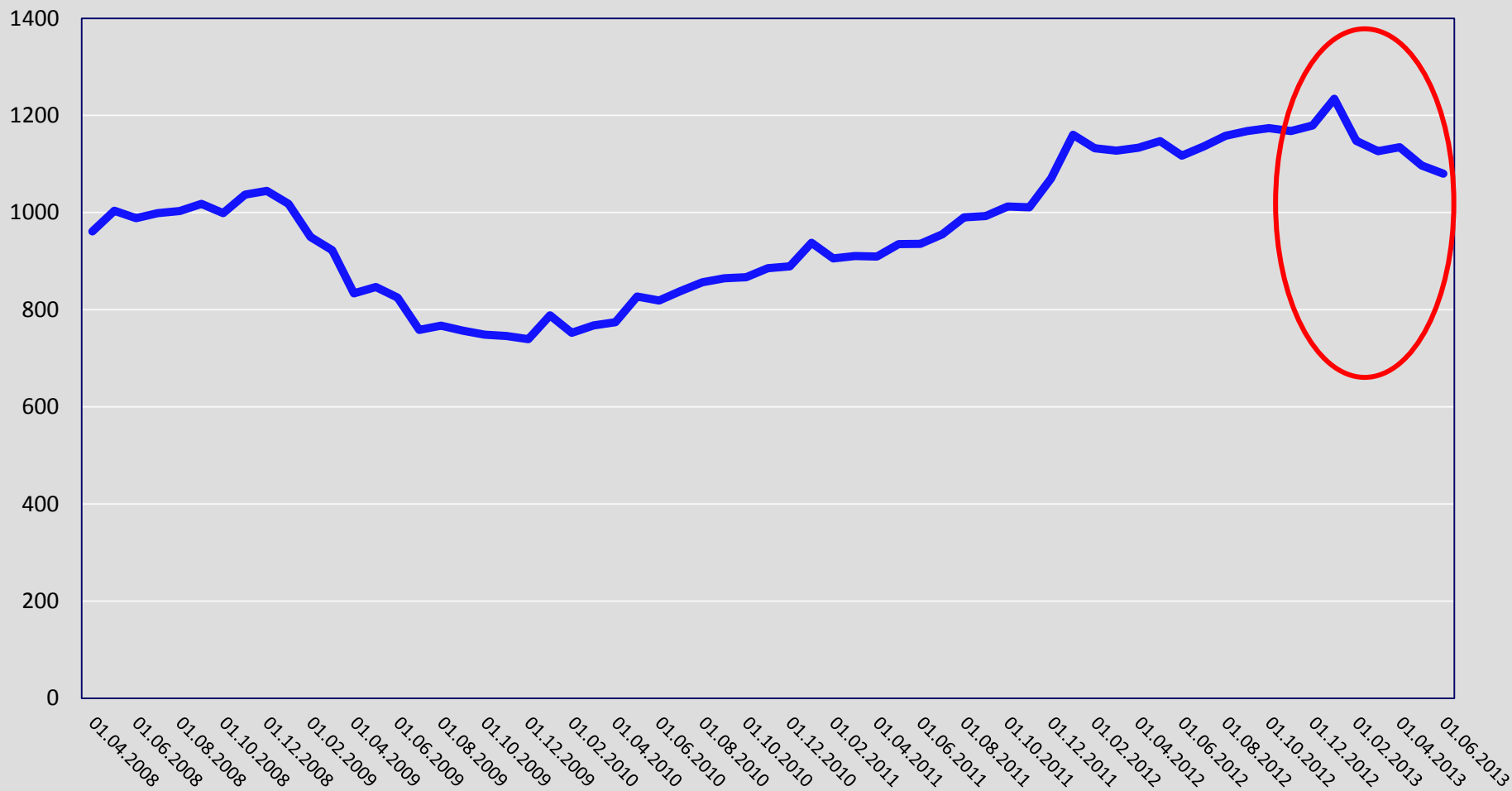
Eiro sagāde

Pēdējā laikā skaidras naudas daudzums apgrozībā samazinās

Apgrozībā esošais latu monētu un banknošu daudzums, milj. Ls

Avots: Latvijas Bankas dati

Eiro ceļš pie lietotājiem

Latvijas Banka – bankām

Bankas – klientiem

- **Sākas ar 10.12.2013.**
- Atviegloti priekšpiegādes nosacījumi mazajiem uzņēmumiem
- Sākumkomplekti

Mērķis – nodrošināt iedzīvotāju un uzņēmēju apgādi ar eiro monētām un banknotēm uz 2014.gada 1.janvāri

Sākumkomplekti iedzīvotājiem (800.000 gab.)

- Mērķis – iepazīstināt iedzīvotājus ar monētu dizainu un nodrošināt ar pirmo maiņas naudu
- Pieejami no 2013. gada 10. decembra
- Vērtība – Ls 10 (EUR 14.23)
- Izplatīšanas kanāli – bankas, pasts, Latvijas Banka,
- Vienai personai ne vairāk kā 5 sākumkomplekti
- **Eiro naudas zīmes nedrīkst laist apgrozībā pirms 01.01.2014.**

- *Sākot ar 01.01.2014. banka drīkst pārdot sākumkomplektus pašas noteiktā kārtībā/atvērt un lietot monētas/ neizplatītos komplektus atdot (iemaksāt) Latvijas Bankai vispārējā kārtībā*
- *Iepakojums - plastmasas maisiņi, svars apm. 230 g,*
- *Plastikāta iepakojumā 50 gb. x 230 g = 11.5 kg*
- *Sākumkomplekti iedzīvotājiem būs iesaiņoti pa 50 gab. plastikāta maisā, 40 šādi maisi kartona kastē uz paletes; izmērs 80x60x40*

Banku klientiem, kas atbilst mikrouzņēmuma statusam, piemēro vienkāršoto priekšpiegādi

- Mikrouzņēmums – nodarbina līdz 10 darbiniekiem **UN** gada apgrozījums/gada bilance nepārsniedz 2 milj. eiro
- **Vienkāršotās priekšpiegādes summa nedrīkst pārsniegt 10 tūkst. eiro**
- **Eiro naudas zīmes nedrīkst laist apgrozībā pirms 01.01.2014.**
- Notiek, balstoties uz parakstītu veidlapu - Apliecinājumu, kurā klients apņemas neizplatīt saņemtās eiro naudas zīmes pirms 01.01.2014.
 - ✓ veidlapas būs pieejamas bankās
 - ✓ patlaban veidlapa nosūtīta saskaņošanai ar Eiropas Centrālo banku
 - ✓ veidlapas būs pieejamas no š.g. septembra beigām
- **Naudu klientam izsniedz ne ātrāk kā ar 27.12.2013.**
- Klienta kontā **tiek bloķēta attiecīgā summa latos**
 - ✓ kas atbilst eiro nominālvērtībai
 - ✓ bloķēto summu debetē 01.01.2014.

Kā ērti samainīt lata naudas zīmes?

Pārejas maiņas kurss*

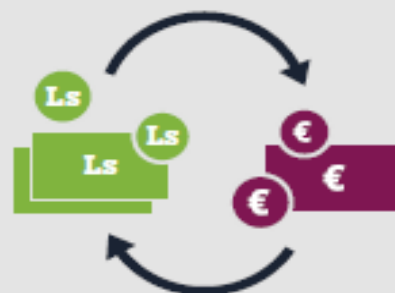
Ls 0.702804 = 1 EUR

Ls 1 = 1.422804 EUR

* Summas latos pārrēķināmas eiro, izmantojot matemātisku noapaļošanu

2014

Vari izmantot iespēju Pirms 2014. gada 1. janvāra

Skaidrā nauda

Lata monētas un santīmus samainīt pret lata banknotēm no 1. oktobra līdz 30. decembrim varēs Latvijas Bankas kasēs* (bez apjoma ierobežojumiem un bez maksas)

Nauda kontā

un/vai iemaksāt latus savā bankas kontā (uzzini savas bankas nosacījumus)

Izmanto iespēju sākot ar 2014. gada 1. janvāri

Skaidrā nauda

Samainīt skaidro naudu latos (t.sk. jebkura daudzuma lata monētas) **bez maksas** pēc pārejas kursa pret eiro:

- 302*** AS „Latvijas pasts” nodaļās – līdz 31. martam
- bankās – līdz 30. jūnijam
- Latvijas Bankā – **neierobežotu laiku**

Nauda kontā

maksāt ar norēķinu karti vai izņemt eiro bankomātā – lati bankas kontā automātiski un bez maksas apmainīti pret eiro

Norēķināšanās ar Ls pēc EUR ieviešanas

vari maksāt par pirkumu ar skaidro naudu latos līdz 14. janvārim – atlikumā saņemsi eiro.****

* Rīgā, Liepājā un Daugavpilī

** Līdz pārejai uz eiro tā pirkšanas un pārdošanas kurss var atšķirties no pārejas kursa un var tikt piemērota maksa par valūtas maiņu

*** Pasta nodaļās, kas atrodas mazāk apdzīvotās vietās un kurās nav pieejami finanšu pakalpojumi. Plašāka informācija www.euro.lv

**** Izņēmums – sabiedriskais transports. Ja maksāsi latus – atlikums latus. Ja eiro – atlikums eiro.

Lai pārietu uz skaidras naudas eiro norēķiniem, jāapmaina teju 1.2 mljrd. latu

Eiro monētas (nomaiņai pret lata monētām; apgrozībai un rezervei 2014.gadā; skaits)	400 miljoni
Lata banknotes , kuras apmaiņā pret eiro izņemtu no apgrozības (skaits)	59 miljoni
Lata monētas , kas pārtaptu metālā - jaunu monētu sagatavēs (svars)	~1200 t

Latvijas eiro monētu dizains apstiprināts jau 2004.gadā, kalējs – Bādenes-Virtembergas kaltuve Vācijā

- Jānokaļ apm. 400 milj. dažāda nomināla monētu (1600 t)

- Izmaksas – apm. Ls 5.1 milj.

31. jūlijs – sāk kalt Latvijas eiro monētas

Eiro banknošu sagāde – Eiropas centrālās bankas pārziņā

- Banknotes visās eiro zonas valstīs ir vienādas
 - ✓ Gatavojoties eiro ieviešanai, Latvijas vajadzībām nepieciešamos 110. milj. eiro banknošu saņemsim no citas Eirosistēmas centrālās bankas
- Pēc tam banknotes plānotā kārtībā tiks drukātas saskaņā ar ECB koordinētiem plāniem

Kas notiks ar Latvijas Bankas ārvalstu valūtas un zelta rezervēm pēc eiro ieviešanas

95.6% ārvalstu valūtas un zelta rezerves paliks Latvijas Bankas īpašumā

Latvijas Banka nodos pārvaldīšanā Eiropas Centrālajai bankai 4.4% ārējo rezervju (t.i. ārvalstu valūtu un zeltu 252 milj. eiro vērtībā),

- ✓ zelta īpatsvars šajā summā būs 15% jeb aptuveni 38 milj. eiro vērtībā
- ✓ atlikušo daļu veidos aktīvi ārvalstu valūtā

Par ECB nodoto rezervju daļu Latvijas Banka saņems procentu ienākumus

Visa pārējā ārvalstu valūtas un zelta rezervju daļa arī turpmāk veidos Latvijas Bankas rezerves aktīvus:

- ✓ tos Latvijas Banka ieguldīs drošos finanšu instrumentos

Latvijas Bankas funkcijas pēc eiro ieviešanas nemainīsies, bet atsevišķos jautājumos – pat paplašināsies

- **Statusam/līdzdalībai daudzās jomās mainoties no “brīvprātīgas” uz “obligātu”**
- **LB turpinās rūpēties par:**
 - ✓ skaidras naudas izlaišanu
 - ✓ maksājumu sistēmu raitu darbību
 - ✓ maksājumu bilances uzskaiti
 - ✓ ekonomikas norišu analīzi - ECB monetārās politikas lēmumu sakarā turpmāk jāpārredz visa eiro zona
- **LB prezidents** - Eiropas centrālās bankas padomes loceklis:
 - ✓ eiro zonas jautājumi kļūst par iekšējiem jautājumiem
 - ✓ dalība Eiropas Centrālās bankas procentu likmju noteikšanā
- **LB padomes** kompetencē arī turpmāk stratēģiski jautājumi ,t.sk.
 - ✓ lēmumi par LB rezervju pārvaldīšanu;
 - ✓ lēmumi Eiropas centrālo banku sistēmas uzdevumu īstenošanai;
 - ✓ u.c. jautājumi

Vai pazīsti **EIRO** banknotes un monētas? **IZSTĀDE**

26.10.2013.–13.12.2013.

Dailes teātrī Brīvības ielā 75, Rīgā

- eiro banknotes un monētas
- informācija par banknošu pretviltošanas elementiem
- sadaļa "**Eiro jaunais veidols**" (vairāk nekā 2 000 gadu sena vāze ar princeses Eiropas attēlu; Luvas muzejs)
- interaktīvas prezentācijas un spēles bērniem un pieaugušajiem

Izstādes darba laiks

pirmdien–piektdien plkst. 10.00–17.00
sestdien, svētdien plkst. 10.00–13.00

leēja bez maksas

Paldies par uzmanību! Papildu informācija:

Latvijas Bankā

- ✓ <http://www.bank.lv/lat/main/euro/>
- ✓ www.naudaspasaule.lv - interaktīvs finanšu izglītības un informācijas centrs; informācija par EIRO MONĒTU BANKNOŠU DIZAINU, DROŠĪBAS PAZĪMĒM
- ✓ www.naudasskola.lv – interaktīva vietne (prezentācijas, spēles, video, informācija) par eiro

Par praktiskiem eiro sagādes jautājumiem - SAVĀ BANKĀ

Finanšu ministrijā

www.eiro.lv

Eiropas Centrālajā bankā

<http://www.jaunas-euro-banknotes.eu> - informācija par EIRO BANKNOŠU un MONĒTU DIZAINU, DROŠĪBAS PAZĪMĒM

Jautājumi un atbildes

